

# Activitatea Parlamentului de Legislatura a XI-a

Bune practici și recomandări



**Promo-LEX**  
*Promovarea democrației și a drepturilor omului*



*Acest material a fost elaborat cu sprijinul Suediei, în cadrul proiectului „Democrația în Acțiune: Consolidarea Integrității Electorale, Responsabilității Politice și Participării Civice”, implementat de Asociația Promo-LEX, cu suportul Suediei, al Guvernului Regatului Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord, și al Uniunii Europene.*

*Opiniile exprimate în document aparțin exclusiv autorilor și nu reflectă poziția Ambasadei Suediei în Republica Moldova, a Guvernului Regatului Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord, și a Uniunii Europene.*



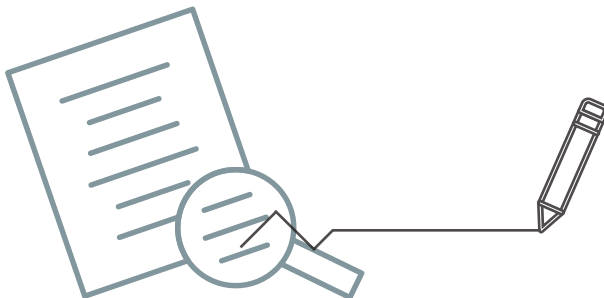
## I. RESPECTAREA PROCEDURII LEGISLATIVE

### Bune practici în Legislatura a XI-a

- **Comisia Educație, Cercetare, Tineret și Sport** a consultat cele mai multe concepte de proiecte de legi (9 concepte sau proiecte încă neînregistrate). De exemplu, inițiativa legislativă privind subvenționarea în domeniul mass-media a fost supusă consultărilor publice încă în iunie 2023, iar proiectul de lege nr. 306 cu privire la Fondul de subvenționare în domeniul mass-media a fost înregistrat în septembrie 2023.
- **Comisia Securitate Națională, Apărare și Ordine Publică** a publicat cele mai multe anunțuri de consultare publică a proiectelor de legi la care Comisia a fost desemnată ca raportoare, astfel având și cea mai mare rată a proiectelor de lege consultate public - 58,5%. Pentru 41 din 70 de proiecte de legi adoptate au fost publicate anunțuri de consultări publice.
- **Comisia Juridică, Numiri și Imunități și Comisia Securitate Națională, Apărare și Ordine Publică** au organizat consultări publice în mai multe runde - pentru câte 10 proiecte de legi fiecare.
- **Deputații Angela Munteanu-Pojoga, Ina Coșeru, Larisa Voloh, Alexandru Trubca, Viorel Bardă, Iulia Dascălu** au organizat și desfășurat consultări publice din calitate sa de autori ai inițiativelor legislative.
- Pentru 2024 a fost aprobat **programul legislativ** al Parlamentului, care conținea toate proiectele de acte normative care urmau a fi adoptate în acel an. Aceasta a contribuit la o previzibilitate și transparență mai mare a activității legislativului, dar și la o planificare mai eficientă a activității;

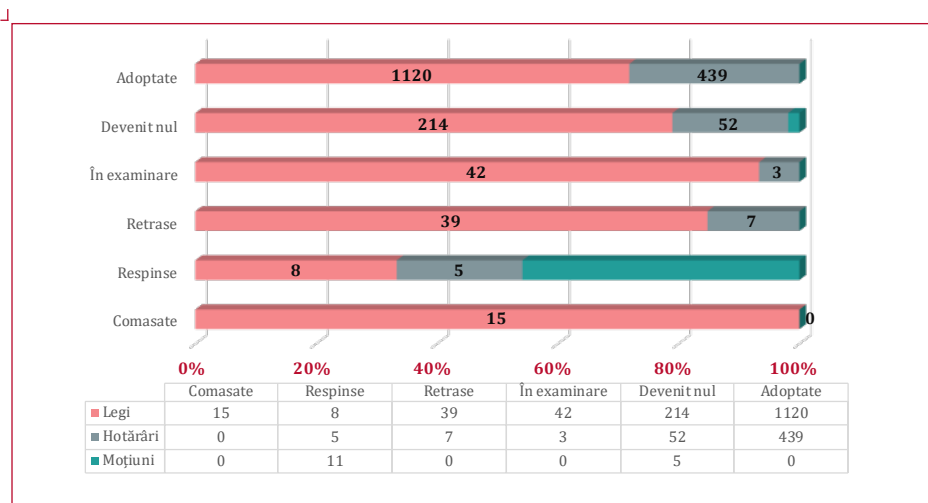


- În ultimul an de mandat, numărul inițiativelor legislative înaintate de Guvern a depășit numărul celor înaintate de deputați.
- **Deputata Liliana Grosu (PAS)** a semnat în mod individual un proiect de lege cadru - proiectul nr. 241/2024 cu privire la exercitarea profesiei de psiholog.
- **Deputații din opoziție Gagauz Fiodor (BCS) și Fotescu Vadim (independent)** au depus cele mai multe amendamente asupra proiectelor de legi, chiar dacă rata de acceptare nu a fost înaltă.
- Utilizarea votului electronic în cadrul ședințelor plenare, pentru votarea proiectelor de acte normative.
- Aplicarea sancțiunilor pecuniare pentru lipsa deputaților de la ședințele plenare și ale comisiilor permanente.
- Publicarea proceselor verbale ale Biroului permanent.
- Asigurarea transmisiunii live a ședințelor plenare.

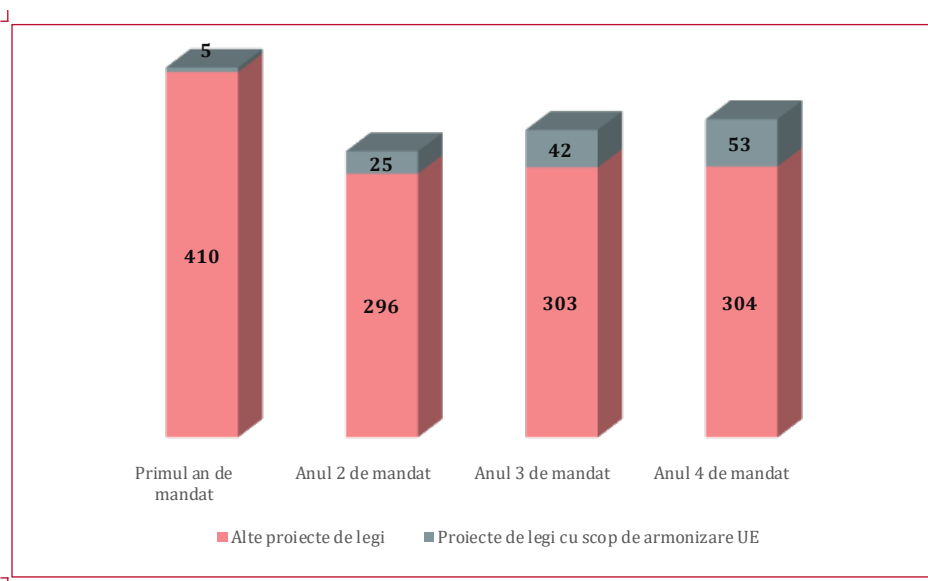


## Activitatea Parlamentului în grafice

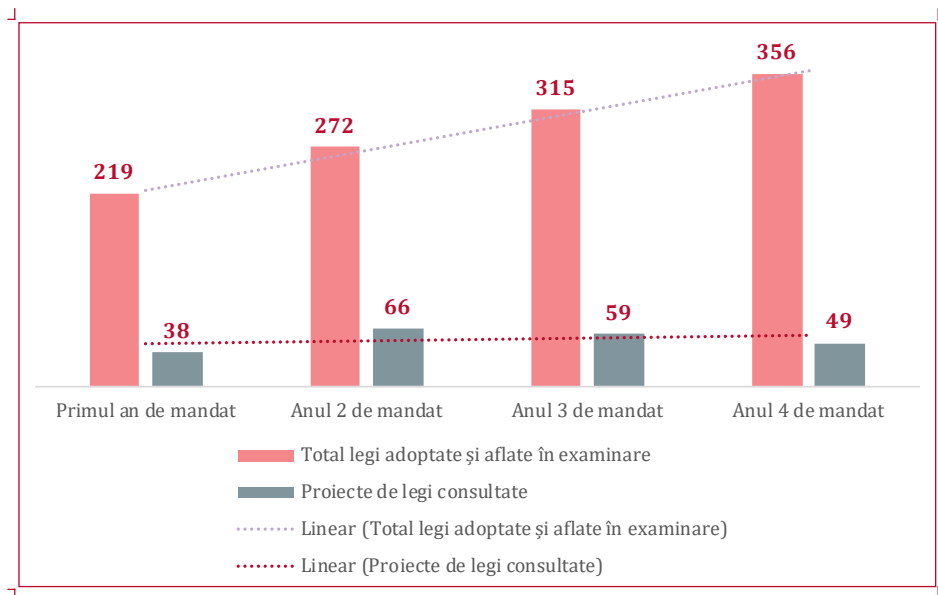
### Situația proiectelor de legi înregistrate pe parcursul Legislaturii a XI-a



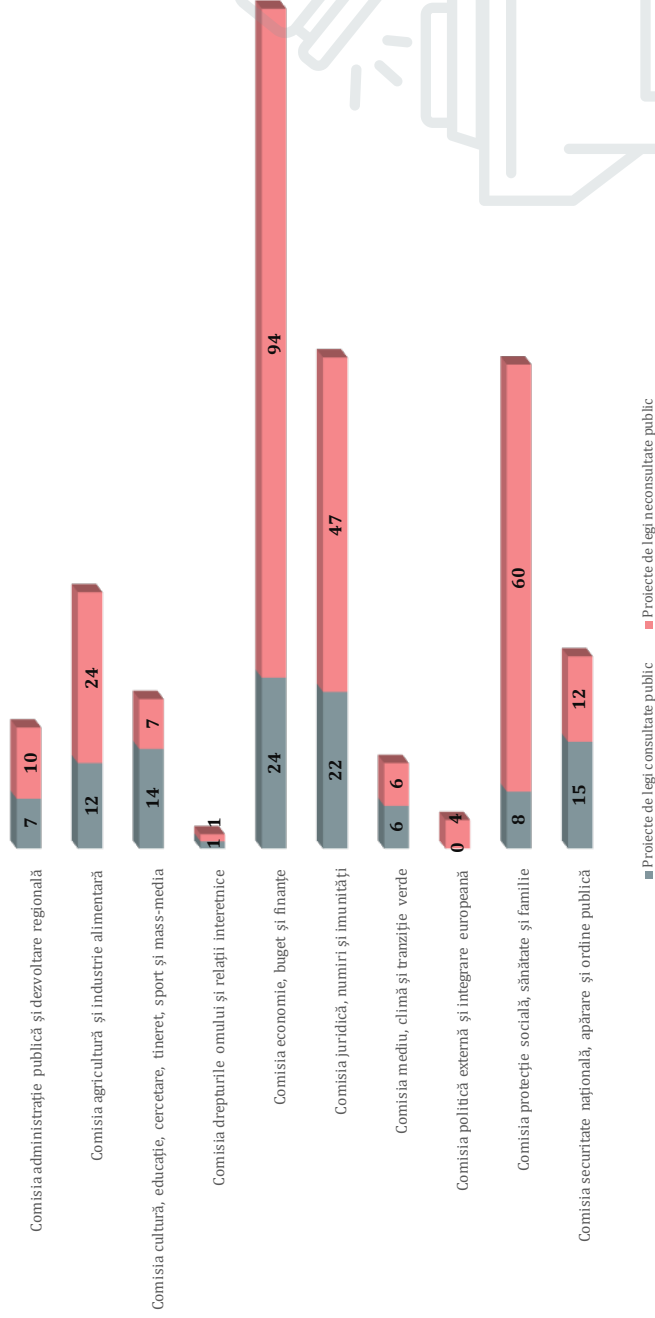
### Ponderea proiectelor de legi care aveau scopul de armonizare a legislației naționale cu legislația UE



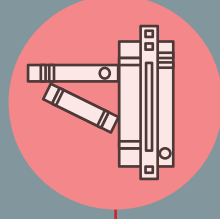
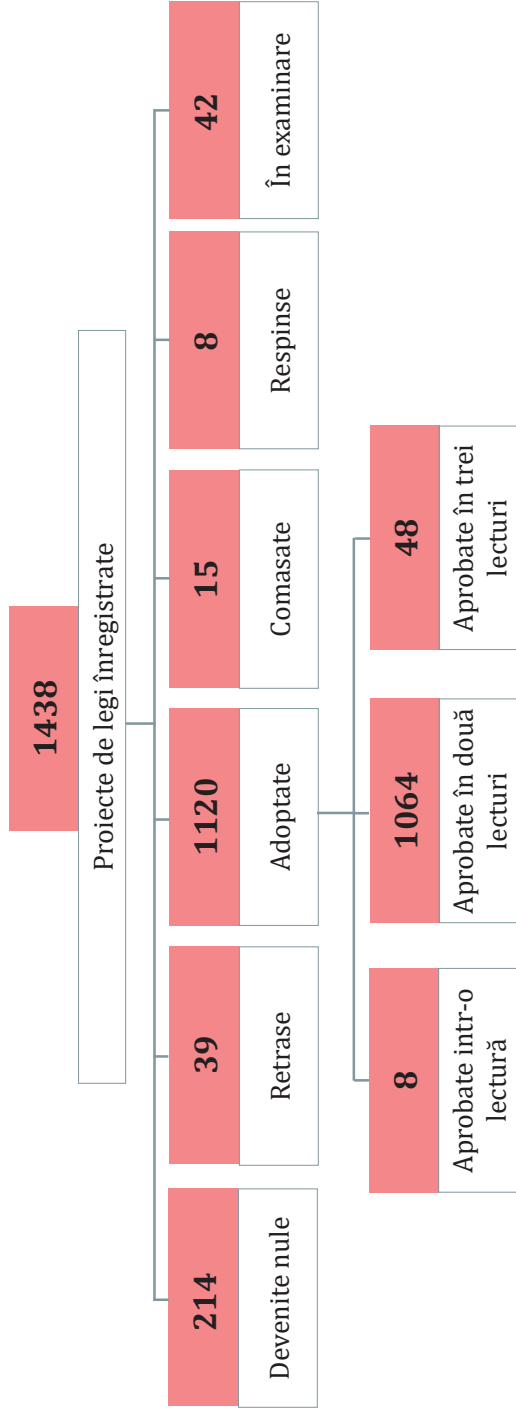
## Proiecte de legi adoptate raportat la proiectele de legi consultate public de Parlament



## Proiectele de legi depuse de deputați, supuse consultărilor publice raportat la cele neconsultate public (adoptate)



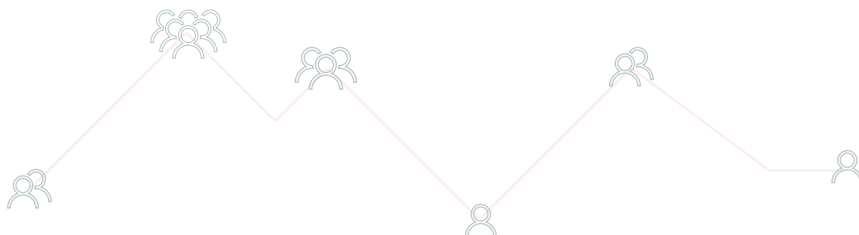
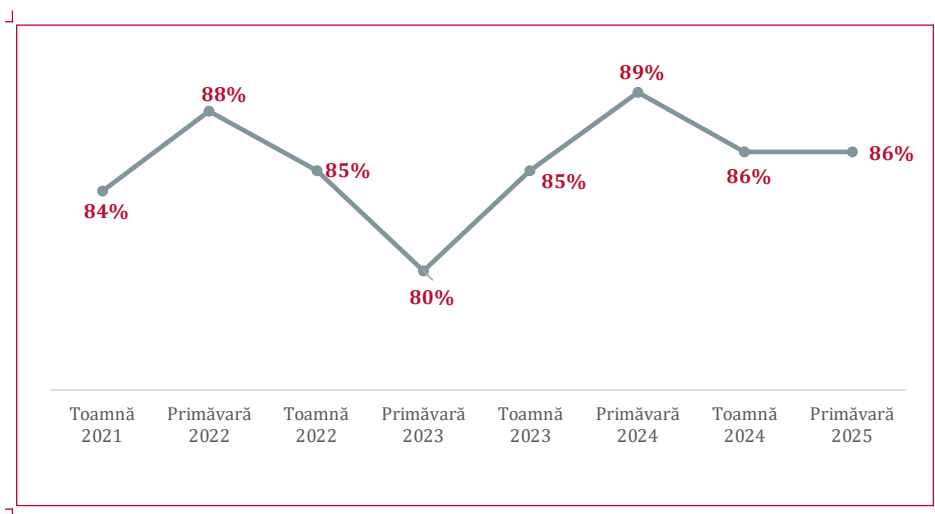
## Situația proiectelor de legi înregistrate pe parcursul Legislaturii a XI-a



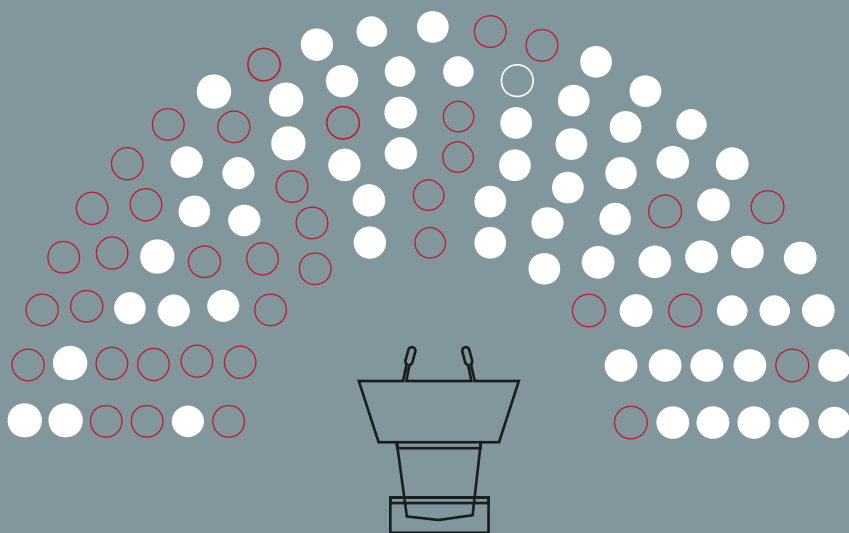
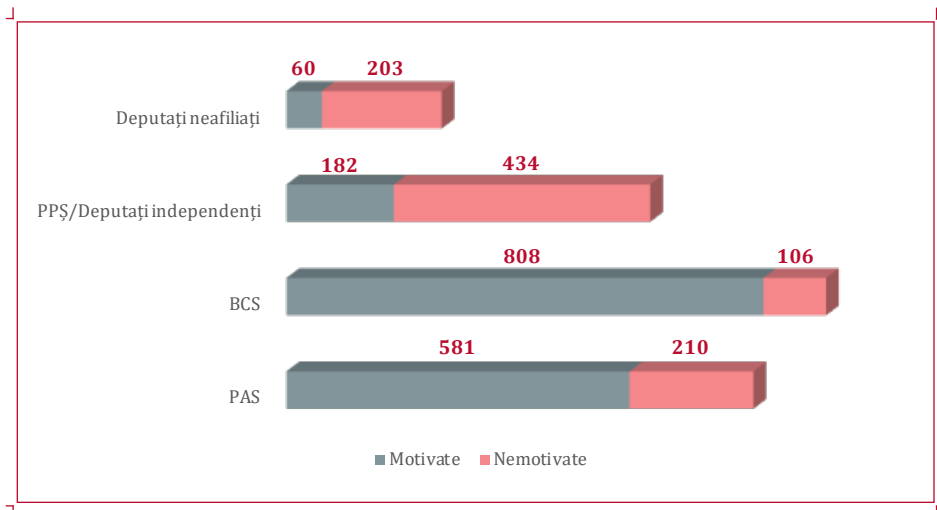
## Numărul ședințelor desfășurate pe parcursul legislaturii a XI-a

Sesiuni ordinare	Numărul de ședințe plene				
	2021	2022	2023	2024	2025
Toamnă	21	19	14	10	-
Primăvară	-	25	24	20	23
Sesiuni extraordinare	4	4	1	1	1
Ședințe speciale/solemne	-	1	-	3	1

## Ponderea prezenței deputaților la ședințele plene



## Absențele deputaților la ședințele plinare pe parcursul legislaturii a XI-a



## Recomandări

### *Recomandări Parlamentului:*

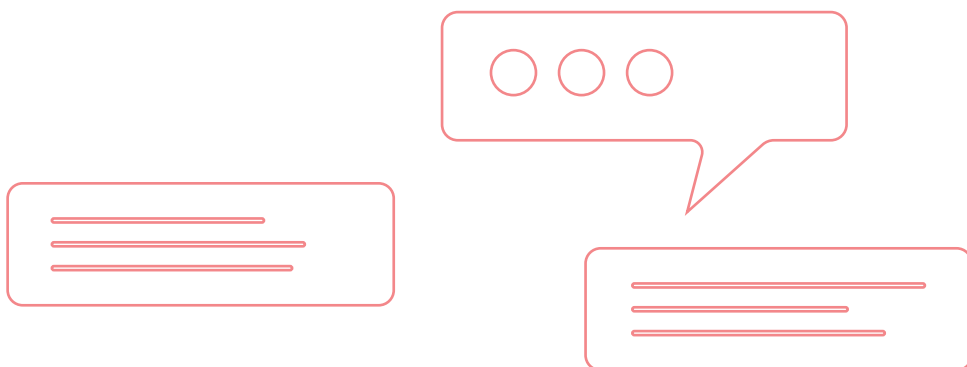
1. Adoptarea unui nou act normativ care ar asigura funcționarea legislativului într-un mod transparent și previzibil pentru public și pentru părțile interesate și respectarea prevederilor acestuia.
2. Reglementarea detaliată a procesului de organizare și desfășurare a consultărilor publice în Parlament.
3. Uniformizarea procedurilor de anunțare, organizare și desfășurare a consultărilor publice de către Comisiile parlamentare, în special prin stabilirea unor criterii exacte pentru organizarea obligatorie a consultărilor publice (de exemplu, în cazul proiectelor depuse de deputați; al proiectelor de legi-cadru etc.), precizarea modalității de comunicare despre consultările organizate, despre termenele minime acordate pentru prezentarea obiecțiilor și recomandărilor și despre procedura de acceptare sau respingere a acestora și, corespunzător, despre modul de integrare a recomandărilor în proiectul de act normativ.
4. Asigurarea publicării informațiilor privind consultările publice desfășurate și rezultatele acestora (inclusiv a proceselor-verbale privind consultarea cetățenilor) sau privind decizia de nedeșășurare a consultărilor, inclusiv la compartimentul privind proiectul de lege corespunzător.
5. Instituirea unui mecanism clar și transparent care ar asigura examinarea eficientă în toate cazurile a obiecțiilor și recomandărilor Direcției Generale Juridice a Secretariatului Parlamentului, a Guvernului, ale expertizei anticorupție, dar și ale altor entități care au oferit avize sau expertize.
6. Examinarea posibilității de revizuire a procedurilor de declarare a regimului de urgență sau de examinare în mod prioritar, prin ajustarea normelor la prevederile Legii privind transparența în procesul decizional.
7. Publicarea ordinii de zi a ședințelor Parlamentului pe pagina oficială a instituției la începutul săptămânii de lucru, conform prevederilor legale.

### ***Recomandări Biroului permanent:***

8. Neadmiterea includerii pe ordinea de zi a ședințelor plenare a proiectelor pentru care lipsește sau nu sunt publicate expertiza anticorupție, avizele autorităților responsabile de implementarea proiectelor de acte normative, după caz, alte avize și expertize necesare proiectului respectiv.
9. Includerea pe ordinea de zi a ședinței plenare doar a proiectelor asupra cărora comisiile permanente au emis și au publicat raportul cu suficient timp înainte de votarea în ședința plenară (de exemplu, cel puțin trei zile).
10. Organizarea și desfășurarea ședințelor dedicate proiectelor opoziției pentru prima ședință în plen din fiecare a șasea săptămână din data începerii sesiunii parlamentare.

### ***Recomandări comisiilor parlamentare permanente sesizate în fond:***

11. Întocmirea și publicarea în termen rezonabil a sintezei obiecțiilor și recomandărilor, cu suficient timp înainte de votarea proiectului de act normativ.
12. Argumentarea de fiecare dată a refuzului acceptării amendamentelor, obiecțiilor sau recomandărilor.
13. Asigurarea respectării termenelor de dezbateră a proiectelor de acte normative.



## II. ACTIVITATEA UNOR COMISII PARLAMENTARE PERMANENTE

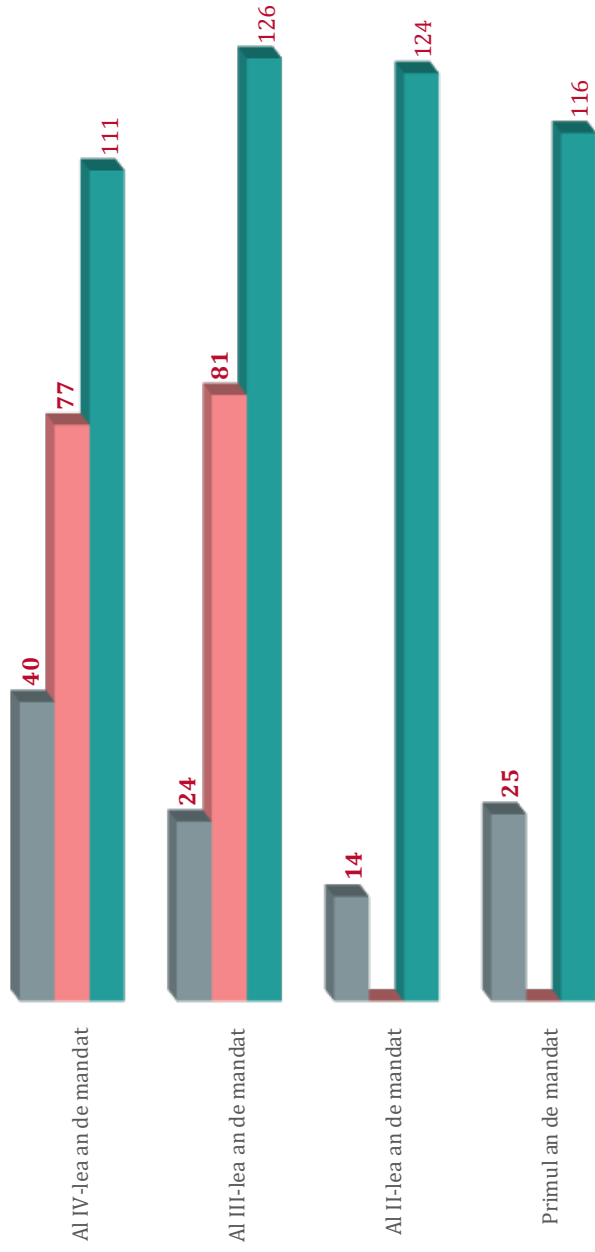
### Bune practici în Legislatura a XI-a

- Creșterea ponderii **transmisiunilor live** ale ședințelor comisiilor parlamentare și publicarea înregistrărilor video pe contul de YouTube al Parlamentului.
- **Comisia Administrație Publică și Dezvoltare Regională** a dezvoltat și aprobat planuri de activitate anuale cu activități specifice, inclusiv privind consultările publice planificate, proiectele de legi care urmează a fi examinate, legile în privința cărora urmează a fi efectuată evaluarea ex-post de impact etc.
- **Comisia Administrație Publică și Dezvoltare Regională și Comisia Drepturile Omului și Relații Interetnice** au publicat procesele verbale ale ședințelor comisiilor desfășurate pe pagina nouă a Parlamentului.



## Activitatea Parlamentului în grafice

Transparența ședințelor comisiilor CJNI, CAPDR și CDORI



■ Înregistrări video ale ședințelor ■ Transmisiuni live ale ședințelor ■ Numărul total al ședințelor CJNI, CDORI, CAPDR

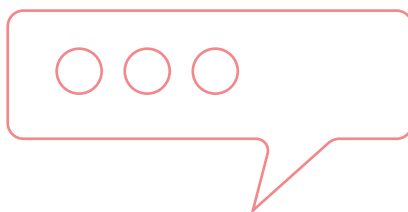
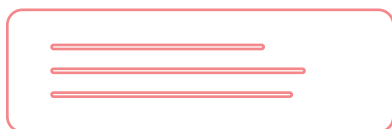
## Recomandări

### *Recomandări Parlamentului:*

14. Completarea Regulamentului Parlamentului cu norme care ar reglementa explicit situațiile de convocare a ședințelor comisiilor permanente în timpul desfășurării ședinței plenare.
15. Completarea Regulamentului Parlamentului cu norme care ar obliga comisiile permanente să elaboreze, să aprobe și să publice planuri de activități pe sesiuni și/sau anuale.
16. Examinarea oportunității publicării în mod proactiv a informației privind prezența și absențele deputaților de la ședințele comisiilor, cu detalierea caracterului motivat sau nemotivat al absențelor.

### *Recomandări Comisiilor parlamentare permanente:*

17. Publicarea de către comisii a informației aferente procesului de implementare a planurilor de acțiuni aprobate.
18. Asigurarea transmisiunilor online/live a tuturor ședințelor publice ale comisiilor permanente.
19. Elaborarea și publicarea în termen rezonabil a proceselor-verbale ale ședințelor Comisiei juridice, numiri și imunități.
20. Consolidarea conținutului proceselor-verbale prin reflectarea tuturor categoriilor de activități desfășurate pe parcursul ședinței; privind deputații absenți; subiectul care a convocat ședința; detalii despre prezența altor deputați sau persoane invitate; indicarea informației despre înregistrarea video a ședinței, desfășurarea consultărilor, audierilor sau dezbaterilor publice.



### III. Exercițarea de către Parlament a funcției de control parlamentar

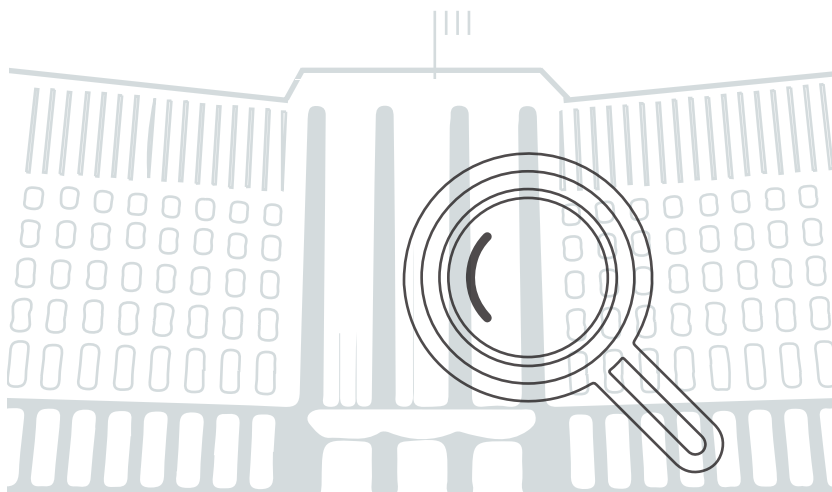
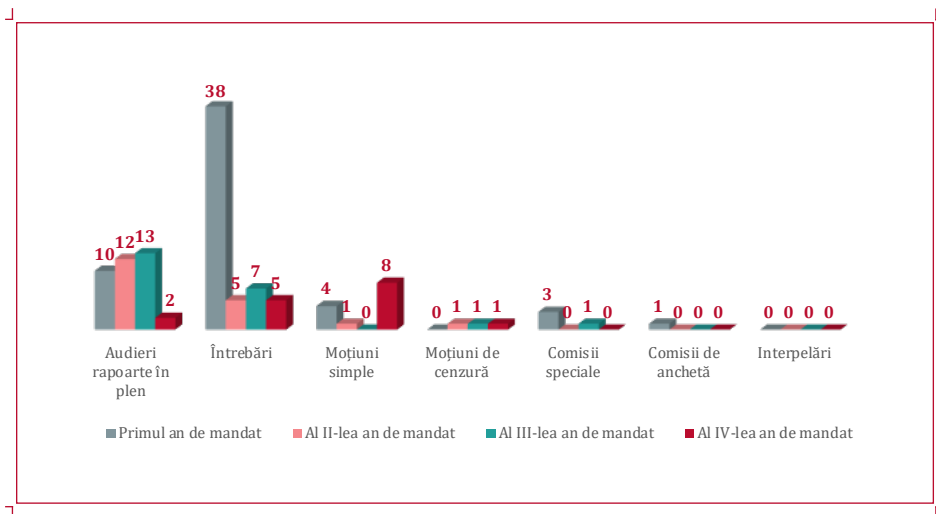
#### Bune practici în Legislatura a XI-a

- **Comisia pentru securitate națională, apărare și ordine publică** a elaborat cele mai multe rapoarte de evaluare ex-post de impact, ceea ce constituie peste 50% din numărul total al rapoartelor întocmite în timpul legislaturii a XI-a.
- Noua pagină a Parlamentului reflectă toată informația legată de întrebările deputaților și răspunsurile autorităților publice începând cu anul 2023, ceea ce contribuie la creșterea transparenței activității legislativului.
- **Comisia de anchetă privind modul de exploatare a substanțelor minerale utile și impactul asupra mediului** și-a desfășurat activitatea în perioada 2021–2022, iar raportul său a fost aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 200/ 2022. Comisia a organizat audieri și a solicitat Guvernului și Procuraturii Generale prezentarea unor rapoarte privind implementarea recomandărilor. Ulterior, Parlamentul a adoptat Hotărârea nr. 174/2023 pentru a asigura controlul executării acestor prevederi. Comisia mediu, climă și tranziție verde a asigurat un proces transparent de monitorizare.
- **Subcomisia pentru exercitarea controlului parlamentar asupra problemelor, expuse în cererile consilierilor pentru soluționarea contestațiilor** transmise în adresa Parlamentului, constituită de Comisia Economie, buget și finanțe, și-a desfășurat activitatea într-un mod eficient și transparent.
- În cel de-al treilea an de mandat au fost prezentate în plen cele mai multe rapoarte ale autorităților publice responsabile în fața Parlamentului - 79%.

- Modul de reflectare pe pagina web a procesului de organizare și desfășurare a concursurilor publice s-a îmbunătățit odată cu lansarea noii pagini a Parlamentului.

## Activitatea Parlamentului în grafice

### Aplicarea unor instrumente de control parlamentar pe parcursul legislaturii a XI-a



## Gradul de realizare a evaluării ex-post în perioada 2021-2025

Grad de realizare	Evaluarea ex-post juridică					Evaluarea ex-post de impact				
	Anul 2021	Anul 2022	Anul 2023	Anul 2024	Anul 2025 (până în iulie)	Anul 2021	Anul 2022	Anul 2023	Anul 2024	Anul 2025 (până în iulie)
Realizat	20	20	19	18	6	1	4	2	6	1
Nerealizat	87%	100%	100%	95%	38%	7%	33%	12%	43%	9%
În curs de evaluare	3	0	0	1	-	13	8	15	8	
Total acte normative planificate	13%	0%	0%	5%	-	93%	67%	88%	57%	
	-	-	-	-	10	-	-	-	-	10
	-	-	-	-	62%	-	-	-	-	91%
	23	20	19	19	16	14	12	17	14	11

## Prezentarea rapoartelor în plen pe parcursul legislaturii a XI-a

Perioada de monitorizare	Gradul respectării obligațiunii prezentării în plen	Gradul respectării termenelor de prezentare
Primul an de mandat (iulie 2021 – iulie 2022)	59%	30%
Al doilea an de mandat (august 2022 – iulie 2023)	50%	18%
Al treilea an de mandat (august 2023 – iulie 2024)	79%	18%
Al patrulea an de mandat (august 2024 – iulie 2025)	7%	0%

## Recomandări

### *Recomandări Parlamentului:*

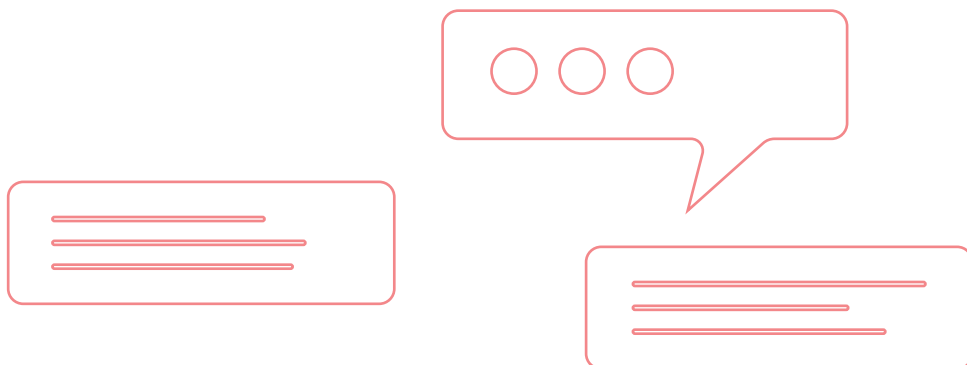
1. Identificarea mecanismelor legale de responsabilizare a autorităților publice care nu oferă răspuns la întrebările deputaților sau refuză să se prezinte în plenul Parlamentului pentru a oferi răspuns în forma solicitată.
2. Elaborarea și publicarea unei liste exhaustive a tuturor subiecților responsabili de prezentarea rapoartelor, includerea acestora în Regulamentul Parlamentului sau într-un alt act normativ ce vizează activitatea Parlamentului.
3. Asigurarea transparenței prin reglementarea clară a cazurilor, a motivelor neacceptării de către Parlament a inițiativelor legislative de constituire a comisiilor de anchetă.
4. Instituționalizarea unui mecanism de monitorizare a implementării recomandărilor comisiilor de anchetă/speciale.
5. Instituționalizarea dreptului opoziției parlamentare de a numi reprezentanții săi în organele colective ale autorităților formate de Parlament. În cazul în care, la funcțiile respective, candidații sunt selectați prin concurs, se recomandă a fi instituit dreptul opoziției parlamentare de a organiza concursul de selectare.
6. Compilarea informației din legislația specială și elaborarea unei liste a autorităților publice cu referire la care Parlamentul este responsabil de numirea și demisia din funcții oficiale.
7. Analiza oportunității divizării funcțiilor oficiale de care Parlamentul este responsabil în două categorii distincte: „funcții politice” – în care persoanele sunt numite în mod direct prin asumare politică și „funcții publice” – pentru care sunt organizate concursuri publice deschise.
8. Elaborarea unei Instrucțiuni prin care comisiile parlamentare permanente sau cele speciale, responsabile de organizarea concursurilor publice, să fie obligate să asigure publicarea informației în mod tipizat despre toate etapele concursului.

### ***Recomandări Biroului Permanent:***

9. Organizarea unor sesiuni de informare/instruire a deputaților cu privire la instrumentele de control parlamentar.

### ***Recomandări Comisiilor parlamentare permanente:***

10. Planificarea de către comisiile permanente a acțiunilor din domeniul controlului parlamentar și publicarea acestora. Consecvent, publicarea informației cu privire la realizarea activităților preconizate.
11. Consolidarea capacităților comisiilor permanente de realizare a evaluării ex-post de impact.
12. Uniformizarea practicilor în activitatea comisiilor în ceea ce privește planificarea acțiunilor, modalitatea de comunicare și plasare a informației privind rezultatele activității.
13. Asigurarea transparenței activității comisiei prin publicarea pe pagina-web a planurilor de activitate și a celor de control parlamentar, precum și a rezultatelor exercitării controlului (decizii, note informative, rapoarte etc.).
14. Asigurarea activității subcomisiilor din cadrul unor comisii permanente și publicarea informației privind rezultatele activității acestora.



## IV. Comunicarea Parlamentului cu cetățenii și părțile interesate

### Bune practici în Legislatura a XI-a

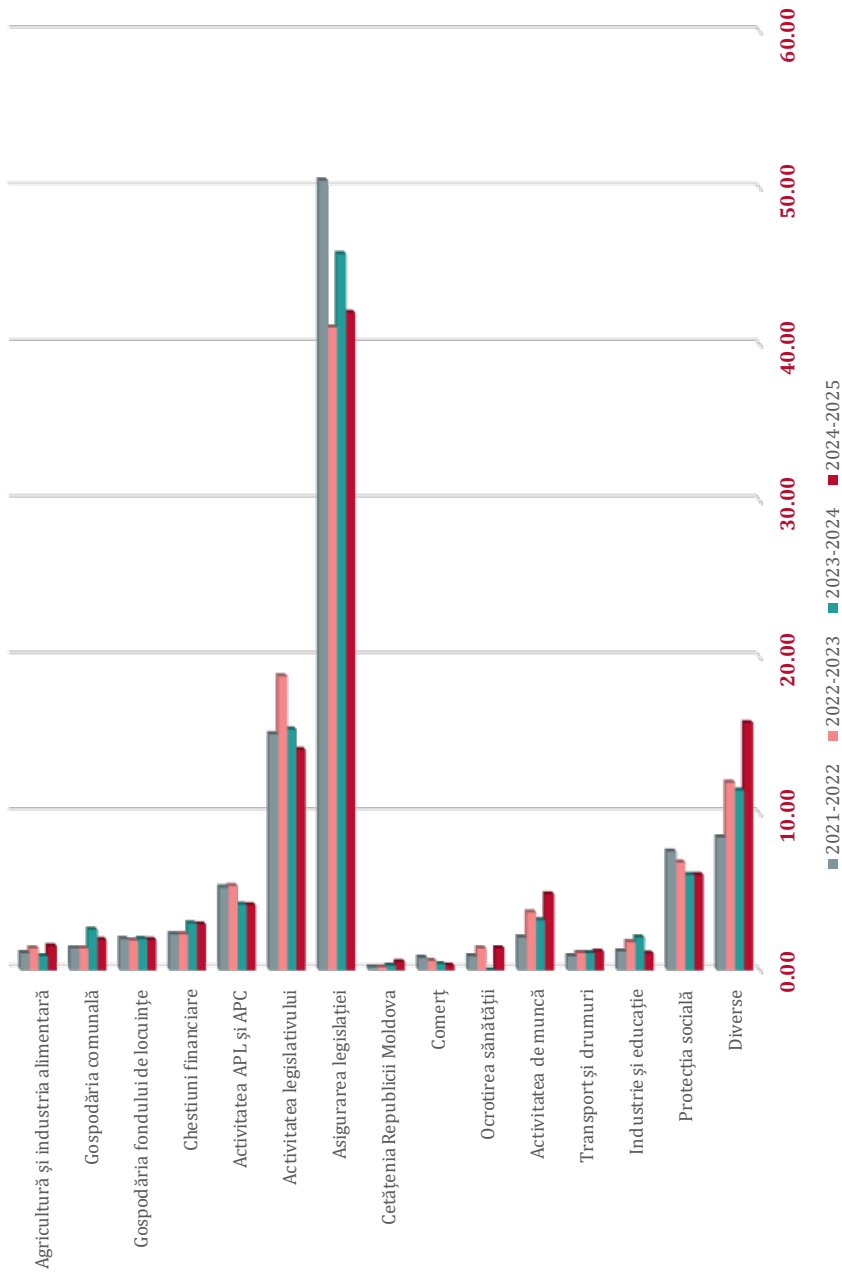
- A fost lansată și este menținută activ o **nouă pagină web a Parlamentului**, care contribuie la transparența activității legislativului și accesibilității informației.
- Comunicarea legislativului prin intermediul rețelelor sociale s-a îmbunătățit, înregistrând și o creștere a numărului de abonați ai instituției în rețelele de socializare.
- Au fost desfășurate **două conferințe anuale** Parlament - Societate civilă, în care s-au discutat probleme și soluții.

### Activitatea Parlamentului în grafice

#### Numărul audiențelor acordată de DPA în perioada 2021-2024

Perioada	Nr. de audiențe acordate
2021 - 2022	929
2022 - 2023	798
2023 - 2024	729
2024 - 2025	675

## Dinamica chestiunilor abordate în cadrul petițiilor, raportat la nr. total de chestiuni



## Recomandări

### *Recomandări Parlamentului:*

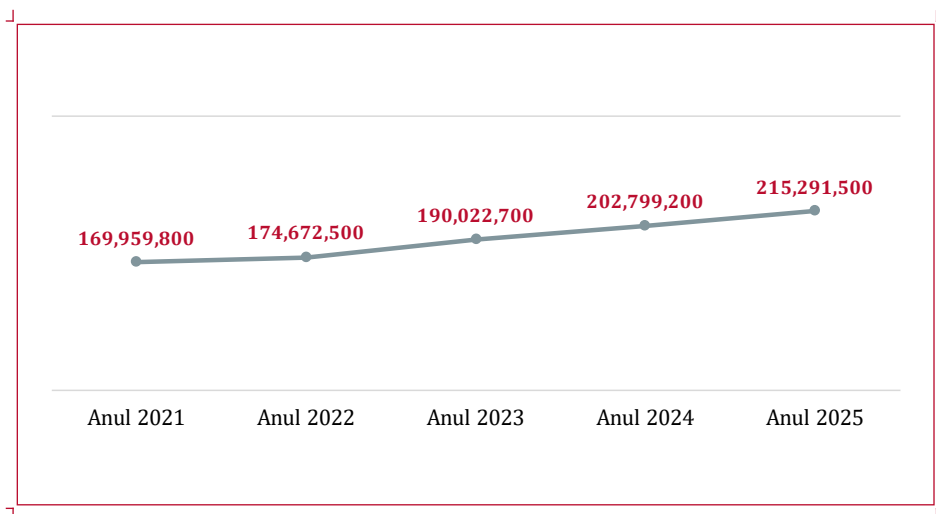
1. Continuarea dezvoltării paginii web a Parlamentului prin colectarea și integrarea recomandărilor furnizate de utilizatorii site-ului și cetățeni.
2. Îmbunătățirea modului de publicare a informației aferente procesului legislativ și punerea la dispoziția publicului a unui set extins de date deschise (open data) despre activitatea parlamentară: voturi, inițiative, deplasări, bugete, audiențe etc.
3. Publicarea și informarea permanentă a cetățenilor cu privire la proiectele de lege înaintate, prevederile acestora și impactul lor, într-un limbaj accesibil și în formate interactive, pentru facilitarea înțelegerii și participării civice.
4. Asigurarea accesibilității informației pentru toate categoriile de public, inclusiv pentru persoane cu dizabilități, prin utilizarea de materiale video cu interpretare mimico-gestuală, infografice explicative și subtitrări.
5. Publicarea informațiilor privind conturile deputaților din rețelele de socializare, precum și instruirea și sprijinirea acestora în administrarea paginilor oficiale, pentru a asigura o comunicare constantă și echilibrată în mediul online.
6. Instituirea unui mecanism unificat și transparent de informare a cetățenilor privind programul de audiențe și vizite în teritoriu ale deputaților, prin crearea unei secțiuni dedicate pe site-ul Parlamentului, unde ar fi publicat programul de audiență al deputaților și al președinților de fracțiuni, cu opțiunea de programare online.
7. Promovarea mai activă a sistemului de e-petiții.
8. Respectarea termenului general în care o procedură administrativă trebuie finalizată (art. 60, alin. (1), Codul administrativ) pentru cazurile de oferire a răspunsurilor la petiții.
9. Reflectarea în materialele elaborate de instituție (Raportul anual de activitate al Secretariatului Parlamentului, Raportul statistic privind activitatea Parlamentului, buletinele informative lunare și anuale, comunicatele, postările pe rețelele de socializare) a informației privind audiențele cu cetățenii organizate atât în sediul legislativului, cât și în teritoriu, precum și a informației privind cooperarea cu organizațiile societății civile, inclusiv cele din teritoriu.
10. Evaluarea activității consiliilor de experți în comisiile permanente și identificarea măsurilor pentru sporirea implicării acestora.
11. Asigurarea caracterului permanent, continuu și eficient, bazat pe necesități și priorități, al platformei de dialog și participare civică în procesul decizional al Parlamentului.

## V. Monitorizarea managementului bugetar și administrativ

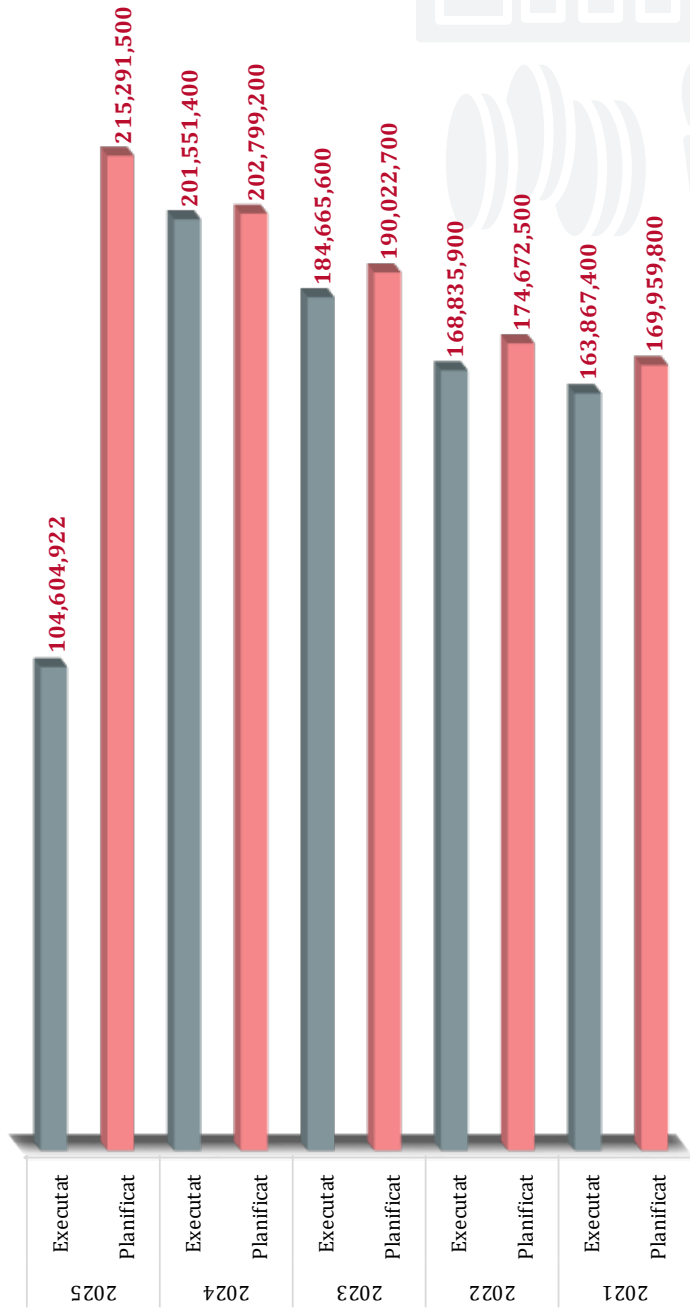
### Bune practici în Legislatura a XI-a

- Bugetul aprobat al Parlamentului, modificările efectuate, precum și gradul de executare, în cadrul acestei legislaturi, a început **să fie publicat în format reutilizabil**.
- Informația cu privire la quantumul remunerării deputaților **se publică anual** pe pagina web a Parlamentului.
- Informația cu privire la deplasările în străinătate ale deputaților, la fel, **se publică periodic** pe pagina web a Parlamentului.

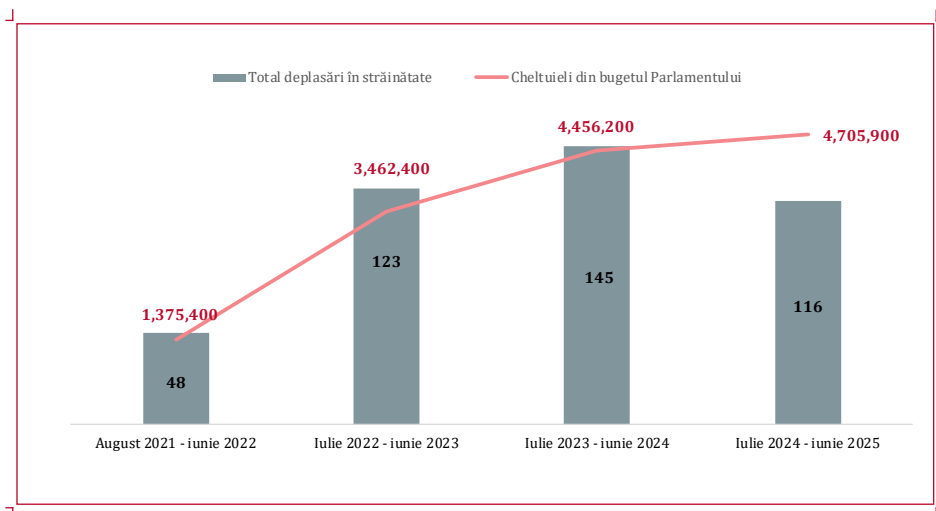
### Bugetul anual aprobat al Parlamentului (2021 - 2025)



**Rata de executare al bugetului (1 ianuarie 2021 - 30 iunie 2025)**



## Evoluția numărului și cheltuielilor deplasărilor de serviciu în străinătate (august 2021- iunie 2025)



### Recomandări

1. Publicarea rapoartelor ce țin de activitatea instituției (bugetul anual, modificarea și executarea acestuia, informația privind deplasările de serviciu peste hotare, planul anual de achiziții, monitorizarea achizițiilor etc.) în format deschis, reutilizabil (de exemplu, în format excel).
2. Aprobarea pentru fiecare fracțiune parlamentară a bugetului, cu detalierea destinațiilor de cheltuieli pentru care poate fi utilizat acest buget.
3. Publicarea în mod proactiv a informației detaliate privind remunerarea financiară lunară a fiecărui deputat.
4. Instituirea unor instrumente eficiente de evidență și control al documentelor justificative în baza cărora sunt efectuate plățile compensatorii neimpozabile.
5. Implementarea mecanismelor și instrumentelor de evidență și control al actelor primare ce stau la baza plăților neimpozabile lunare privind remunerarea deputaților.



